

Krant

Driemaandelijks tijdschrift voor natuur- en milieueducatie in Vlaanderen

België - Belgique
PB
Antwerpen X
8/3630

P508830

39ste jaargang nr. 4 oktober – november – december 2009

Uitgegeven door het Centrum Voor Natuur- en milieueducatie vzw • ISSN 0771-291X • V.U.: P. Stryckers, Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen • Kantoor van afgifte: Antwerpen X •

De CVN-Krant verschijnt in: maart - juni - september - december • Abonnementen en redactie: Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen, tel.: 03-226 02 91, fax: 03-233 59 97, e-mail: info@c-v-n.be • url: www.c-v-n.be

INHOUD

IK GEEF MIJN LEVEN
AAN DE PLANEET

NIEUWS UIT DE
PROVINCIES

BOEKBESPREKINGEN

VAN HET SECRETARIAAT

KORT GENOTEERD

IK GEEF LEVEN AAN MIJN PLANEET!

Campagne voor biodiversiteit

Biodiversiteit is leven! Maar dat leven is in gevaar. Gelukkig is het nog niet te laat en kan iedereen zijn steentje bijdragen om de biodiversiteit te behouden.

Surf naar www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be en doe mee!

Heb je geen toegang tot internet, dan kun je verder met de doefolder.

Wat is biodiversiteit?

Biodiversiteit staat voor de fantastische verscheidenheid van het leven op aarde, van de microscopisch kleine bacteriën en algen tot de vogels, de zoogdieren en de oerbossen. Bio-diversiteit is meer dan de som van alle dieren, planten, paddenstoelen en micro-organismen: ze bevat eveneens hun genen en de ecosystemen waarin deze soorten leven.

Wetenschappers schatten dat er tussen de 3 en 100 miljoen soorten dieren, planten, paddenstoelen en micro-organismen op aarde leven. Slechts 2 miljoen daarvan werden tot op heden beschreven. Elk jaar ontdekken biologen ongeveer 20.000 nieuwe soorten. In België alleen al zijn er 36.300 waargenomen. Afgaande op de resultaten van vergelijkbare studies in onze buurlanden mogen we er waarschijnlijk nog 16.000 tot 19.000 bijtellen. Het totale aantal soorten in België zou dus rond de 55.000 schommelen.

SOS biodiversiteit

Vandaag zijn een derde tot de helft van alle soorten in België bedreigd. De zomeradonis, het akkerviltkruid, het vals heideblauwtje, de geelbuikvuurpad en de tuimelaar bijvoorbeeld zijn al uit ons land verdwenen. De oorzaak van de achteruitgang van de biodiversiteit moet gezocht worden in verschillende redenen. Jammer genoeg zijn deze al te vaak gekoppeld aan menselijke activiteit. Denk hierbij maar aan de opwarming van de aarde, de ontbossing, het leegvissen van de zee, de lucht- en watervervuiling,...

Biodiversiteit = leven

De huidige biodiversiteit is het resultaat van meer dan 3,5 miljard jaar evolutie en is essentieel voor ons overleven en welzijn. Ze biedt ons levensnoodzakelijke producten zoals voedsel, geneesmiddelen, bouwmaterialen, kledingvezels, enz. Gezonde ecosystemen bewijzen ons ook talloze diensten: het zuiveren van water en lucht, de productie van zuurstof, het vruchtbaar maken van de bodem, de bestuiving van bloemen, en zoveel meer.

Biodiversiteit is ook adembemend mooi: ze bezorgt ons verwondering, is inspirerend en

schenkt ontspanning. Tot slot is biodiversiteit een hoofdrolspeler in diverse sectoren zoals landbouw, visserij, toerisme, industrie, bouw, onderwijs, wetenschap, cultuur en sport. Zonder haar zouden er veel minder jobs zijn en veel mensen geen inkomen hebben.

Niet onuitputtelijk

We vergeten echter al te vaak dat we deel uitmaken en dus afhankelijk zijn van de natuurlijke omgeving. Biodiversiteit wordt meestal beschouwd als gratis en onuitputtelijk. Zonder het goed te beseffen, plunderen we deze unieke voorraadkamer en brengen we ons eigen overleven in gevaar.

Het tij keren

Beseffen dat biodiversiteit van vitaal belang is voor ons overleven en dat het met die biodiversiteit de verkeerde kant uitgaat, is een belangrijke stap. Maar dat alleen is niet voldoende. Door onze dagdagelijkse keuzes te richten op duurzaamheid en respect voor de natuur, kunnen we de trend nog keren.

Hoe ga je tewerk?

Surf naar www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be, kies een engagement en doe mee. Je krijgt dan meer info om je engage-

ment te realiseren en kunt getuigenissen van andere geëngageerden bekijken. Je kunt ook zelf een getuigenis invoeeren of een nieuw engagement aangaan. Indien geen enkel engagement je aanspreekt, mag je er ook zelf eentje bedenken.

Zelfs als je al langer één of meer van de engagementen uitvoert, dan nog is het belangrijk dat je je toch aanmeldt en meedoet via de website: zo ontstaat een sterk signaal naar onze beleidsvoerders, bedrijfsleiders en de media toe.

De website biedt meer informatie bij elk engagement. Je wordt er tevens op de hoogte gehouden van nieuwe initiatieven. Bij het aanbreken van een nieuw seizoen ontvangt elke geëngageerde die dat wenst een nieuwsbrief met interessante info over uitjes, recepten, nieuwe tips en een cadeau. En wie weet valt er wel een aangename verrassing in de bus.

Indien je geen toegang hebt tot internet, kun je je engagementen aanstippen op de doefolder. Wanneer je de kaart ingevuld terugstuurt, zorgt het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen dat je engage-

menten op de website komen. Doefolders zijn gratis te verkrijgen via de contactgegevens op het einde van deze tekst.

20 engagementen

De 20 geselecteerde engagementen zijn eenvoudige tips die iedereen kan uitvoeren in het alledaagse leven. Er is gedacht aan alle leeftijdscategorieën, aan situaties met of zonder een tuin, aan voor de hand liggende of iets meer uitdagende tips.

*Hieronder vindt je de
20 engagementen in het
kort weergegeven.*

1. Ik plant een boom of haag in mijn tuin of in de buurt van mijn school, werk,... Ze verschaffen onderdak aan heel wat organismen, produceren zuurstof, en zuiveren de lucht door CO₂, fijn stof en andere deeltjes te absorberen.
2. Ik koop lokaal geteelde seizoensgroenten en -fruit: ze noodzaken minder transport, invriezen en bewaarmiddelen.
3. Ik laat een groendak aanleggen of promoot het op mijn werk, voor mijn clubhuis, enz.: zo'n plantendak verhoogt de biodiversiteit,

Foto KBIN

Enkele jaren geleden werd 2010 uitgeroepen als het jaar waarin de achteruitgang van de biodiversiteit in de Europese landen gestopt zou zijn. Nog enkele dagen scheiden ons van dit magische jaar. Magisch, want als de achteruitgang werkelijk tot stilstand gebracht zou zijn, kunnen we zeker van 'toverij' spreken. We zijn realistisch genoeg om te beseffen dat er nog een lange en moeilijke weg te gaan is om dat doel te bereiken. Maar datzelfde realisme dwingt ons tot de conclusie dat de tijd dringt voor de natuur! Toch weten we, als mensen die begaan zijn met educatie, hoe belangrijk campagnes als Countdown 2010 zijn om zaken in beweging te brengen. En dat is waar volgend jaar een heleboel organisaties in Vlaanderen en ver daarbuiten mee bezig zullen zijn. De Week van de Aarde zal opnieuw focussen op biodiversiteit. Voor CVN is biodiversiteit een vast gegeven in de cursussen. Je zou kunnen stellen dat voor ons élk jaar een jaar van de biodiversiteit is. Maar om je alvast op te warmen voor '2010', is het hoofdartikel van onze krant ditmaal gewijd aan het thema. Met dank aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.

Paul Stryckers, directeur CVN

- zuivert de lucht, verzekert een betere isolatie (en dus energiebesparing), en vermindert waterverlies en de kans op overstroming.
4. Ik maak mijn eigen natuurlijke meststof door keukenresten, takken, bladeren en maaisel te composteren: door de aarde te voeden, kan ik mijn eigen groenten en fruit telen. Compost is even efficiënt als kunstmeststoffen, doet

- dat het hout afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen en milieuvriendelijk is verwerkt.
12. Ik wandel of fiets minstens éénmaal per maand in de natuur: 'leren kennen' is al een beetje 'houden van'... en dus zin krijgen om te beschermen.
13. Ik bouw nestplaatsen voor dieren: veel medebewoners van onze planeet vinden steeds moeilijker beschutting in onze verste-

- je niet vroeg genoeg meegeven want de kinderen van vandaag zijn de actoren van morgen.
17. Ik pluk geen planten, bloemen of paddenstoelen: deze ontkiemen of ontluiken op voor hen ideale plaatsen en spelen daar een cruciale rol in het levensweb. Hoe zeldzamer een plant of paddenstoel op een bepaalde plaats, hoe meer het plukken ervan af te raden is.
18. Ik doe aan sport en respecteer daarbij de natuur: bepaalde sporttakken lijken niet compatibel met natuur maar dat hoeft niet zo te zijn, er zijn talrijke manieren om te sporten en daarbij de natuur te respecteren.
19. Ik observeer de natuur met aandacht: hoe meer je kijkt naar de natuur en de kleine en grote wonderen die zich erin afspelen, hoe meer je ze zal willen behouden. Doe je mee?
20. Ik stimuleer mijn familieleden, vrienden, collega's om zich ook in te zetten voor biodiversiteit op www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be: jij bent alvast overtuigd en dat is fantastisch, maar stel je voor dat elke voorvechter voor biodiversiteit op zijn beurt vijf of tien of ... nieuwe voorvechters aanbrengt, dan is de biodiverse trein helemaal vertrokken.

Marc Peeters, KBIN

Foto KBIN

- mijn vuilniszak krimpen en is bovendien gratis!
5. Ik gebruik geen producten eindigend op '-cide' zoals herbicide, pesticide, insecticide, ... Deze stoffen zijn niet alleen giftig voor het milieu, maar ook voor onszelf.
6. Ik kies voor producten van de biologische landbouw: deze vorm van landbouw houdt rekening met de natuur, de bodem en onze gezondheid.
7. Ik eet alleen vis gevangen of gekweekt op duurzame wijze: op die manier geef je de bedreigde vissoorten de tijd om te herstellen.
8. Ik koop geen souvenirs op basis van koraal, zeesterren, zeepaardjes of schildpadden; ik koop geen levende exoten zoals bijvoorbeeld roodwang-schildpadden: hoe minder vraag er is naar deze soorten, hoe minder zij en hun leefomgeving onder druk staan. Exoten kunnen de inheemse biodiversiteit, economie en volksgezondheid bedreigen.
9. Ik leg een vijvertje aan in mijn tuin of in de buurt van mijn school of werkplaats: zo'n waterpartij is een feest voor dieren en planten.
10. Ik laat de natuur haar gang gaan in (een deel van) mijn tuin: wilde planten en bloemen zorgen niet enkel voor een overvloed aan kleuren en geuren, ze bieden ook voedsel en beschutting aan vogels, vlinders, lieveheersbeestjes, enz.
11. Ik kies voor gecertificeerd(e) hout en houtproducten: het FSC- of PEFC-label bewijst

- delijke omgeving (solitaire bijen, vleermuizen, ...). Nochtans is dat vaak zeer makkelijk op te lossen: voor solitaire bijen bv. volstaan al enkele gaatjes in een blok hout of een steen.
14. Ik verwelkom biodiversiteit op het balkon of aan mijn gevel: je hoeft niet over een tuin te beschikken om de natuur meer kansen te geven; maak van je gevel of balkon een groene oase te midden stenen en beton.
15. Ik dood geen dieren (ook geen insecten, spinnen, pissebedden, mollen,...): ze spelen allemaal een rol in het levensweb rondom ons en vergeet niet dat ze ook zeer nuttig kunnen zijn, denk maar aan de spin die thuis insecten opruimt.
16. Ik koop natuureducatieve cadeaus voor mijn kinderen of kleinkinderen: de liefde voor de natuur kun

Meer informatie

Surf naar www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be voor meer tips.

Meer informatie over biodiversiteit in België en het belang van biodiversiteit voor ons overleven en welzijn vind je in de brochures **'Biodiversiteit in België: een overzicht'** en **'Biodiversiteit in België: van vitaal belang'**. Je kunt deze gratis bestellen via de onderstaande contactgegevens. Wens je meer inlichtingen of wil je doefolders of brochures aanvragen? Bel naar **02/627.45.45**, stuur een mailtje naar biodiversiteit@natuurwetenschappen.be of schrijf naar **Biodiversiteit, KBIN, Vautierstraat 29, 1000 Brussel**.

NIEUWS UIT DE PROVINCIES

ALLE PROVINCIES

WANDELINGEN EN FIETSTOCHT 'HISTORISCHE ECOLOGIE' MET NATUUR- EN STEDENSCHOON

Dit jaar richtten CVN en de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon in elke Vlaamse provincie een activiteit rond 'historische ecologie' in. Bedoeling was de deelnemers aandacht te vragen voor die historische aspecten welke tot op de dag van vandaag doorwerken in het landschap. Zonder die historische kennis is het hedendaagse landschap niet te 'lezen'. De belangstelling was op alle plaatsen goed, met als topper één volzette fietstocht in West-Vlaanderen. Natuur- en Stedenschoon had voor alle activiteiten experts gevraagd, die zich met enthousiasme van hun taak kweten. Belangrijk was de vaststelling dat we met dit thema een andere doelgroep aanspreken, ook al ontbraken 'onze' natuurgidsen niet. CVN is van plan om samen met Natuur- en Stedenschoon nieuwe initiatieven in deze richting te ontwikkelen. Gedacht wordt aan laagdrempelige 'streekverkenningen' voor het grote publiek en aan een vervolgmodule 'historische ecologie' voor natuurgidsen. Meteen beantwoorden we aan de vraag van de nieuwe cultuurminister Schauvliege om als cultuursector na te denken over hoe de beleidsdomeinen natuur en cultuur dichter bij elkaar gebracht kunnen worden (Beleidsbrief Vlaams minister Schauvliege).

Paul Stryckers

ANTWERPEN

CULTUURMARKT ANTWERPEN

Ook 'spiderman' deed enthousiast mee met het electrospel (foto CVN).

30 AUGUSTUS 2009

Een stralende zomerdag boordevol informatie over het nieuwe cultuurseizoen, dat is de Cultuurmarkt 2009 in Antwerpen. Honderden mensen komen kijken en luisteren om hun na-jaar en winterperiode wat kleur te geven met theater, muziek en opleidingen. Ook onze CVN-stand wordt goed bezocht. Stel-

Cursusmedewerkersdag Antwerpen: Planckendaelgids Leen beeldt tot groot jolijt van de omstanders de voortplanting van de schorpioen uit (foto: Bea Verreet CVN).

la en ik delen folders uit en staan mensen te woord. De belangstelling voor onze cursussen is groot. We nemen ook dit jaar deel aan het Vliegparcours voor kinderen. Een grote, oranje

ballon trekt de aandacht van de kinderen naar onze stand. Een jongetje vraagt me: 'waar kan ik meedoen met 'pas maar op, of ik eet u op!'?' Vele kinderen en hun ouders spelen dit aantrekkelijke electrospel en krijgen als dank een mooi CVN-potlood cadeau. Een exotische danseres, gevolgd door een drumband, stapt uitdagend langs de kraampjes. Op het ritme van deze blijemuziek vliegt de tijd voorbij. Moe maar met een goed gevoel ruimen we 's avonds op en weten reeds dat we er volgend jaar opnieuw bij willen zijn.

Bea Verreet
CVN Antwerpen

CVN CURSUS-MEDEWERKERSDAG PROVINCIE ANTWERPEN OP 20 SEPTEMBER 2009 IN PLANCKENDAEL

'De afwezigen hebben ongelijk!': dit is de spontane reactie van een deelnemer aan de geslaagde medewerkersdag in het mooie Dierenpark Planckendael. Aan de inkom wach-

ten collega Stella en ik de deelnemers en hun familieleden op en geven we alle informatie over de dag mee. De gidsen van Planckendael staan –natuurlijk!– op tijd klaar en

Activiteit met Natuur- en Stedenschoon in Antwerpen: prof. Cyriel Verbruggen (UGent) gaat met de grondboor op zoek naar een oude Scheldearm en laat de deelnemers een film van enkele duizenden jaren beleven (foto Paul Stryckers CVN).

De cursussen ‘fotograferen’ zijn een succesverhaal in West-Vlaanderen. Ook tijdens de natuurgidsendag wisten Koen De Buck en Tom Linster de aanwezigen warm te maken voor het fotograferen van paddenstoelen (foto Paul Stryckers CVN).

Een gevarieerd programma zorgde ervoor dat iedereen aan zijn trekken kwam. Je kon paddenstoelen fotograferen, natuurvriendelijke spelen uitproberen, leren hoe je huis ecologisch verbouwd kan worden, en nog veel meer. En nadien was er een receptie met heel wat lekkere hapjes. Bedankt voor jullie enthousiasme!

*Ann D’heedene
CVN West-Vlaanderen*

OPROEP – ZOEKTOCHT NAAR 5 WEST-VLAAMSE BESTUURDERS!

CVN West-Vlaanderen wil graag provinciale subsidies aanvragen. CVN wordt nu gesubsidieerd door de Vlaamse Overheid als gespecialiseerde vormingsinstelling voor volwassenen. Als vormingsinstelling kunnen we ook op structurele basis provinciale subsidies krijgen. Tot op heden hebben we deze subsidies nooit aangevraagd. De nieuwe beleidsperiode, startend vanaf 2010, is een ideaal moment om dit te doen. Om provinciale subsidies te krijgen dienen we aan heel wat regels te voldoen. Eén van deze regels is dat er in de Algemene Vergadering van de vzw 5 mensen zitten die gedomicilieerd zijn in West-Vlaanderen en dat we op West-Vlaams niveau een werkgroep vormen. Wat verwachten we van deze mensen? De bereidheid om twee maal per jaar naar de Algemene Vergadering van het CVN te gaan in Antwerpen en één- of

tweemaal op jaarbasis samenkomen in West-Vlaanderen om de planning te overlopen en een evaluatie te maken van het voorbije jaar. We richten dus geen West-Vlaamse gidsenvereniging op! Alle reacties en kandidaturen welkom bij Ann D’heedene.

*Ann D’heedene
CVN West-Vlaanderen*

MYCOLOGIA

In Zuid-West-Vlaanderen hebben we sinds jaar en dag een zeer actieve paddestoelenwerkgroep Mycologia. Elk maand, een heel jaar rond, is er een paddenstoelenexcursie en worden er paddenstoelen, schimmels en andere zwammen op de microscoop gelegd. Voor meer informatie kun je terecht op www.mycologia.tk.

*Ann D’heedene
CVN West-Vlaanderen*

WALLONIË

EERSTE TERUGKOM- DAG HOGE VENEN NATUURGIDSEN

Op 23 en 24 oktober kwamen de Hoge Venen natuurgidsen bij elkaar tijdens een bijscholingsweekend over de geheimzinnige Via Mansuerisca, een weg die nog dateert van de Merovingische tijd, en de fascinerende korhoen.

De Hoge Venen natuurgidsen ontdekten o.l.v. Serge Nekrassoff (Université de Liège) de overblijfselen van de Via Mansuerisca (foto Bea Verreet CVN).

we vertrekken in verschillende groepen voor een rondleiding in de voormiddag. Het zachte nazomerweer geeft het park een speciale charme. De bomen beginnen te verkleuren maar dragen toch de zon nog in zich. De dieren genieten zichtbaar van de late warmte. Ervaren Planckendaelgids Theo, neemt de medewerkers mee op een tocht ‘achter de schermen’. We bezoeken o.a. de dierenkeuken, maken uitgebreid kennis met de slangen en vernemen op welke manier de bonobo’s bezig gehouden worden. Mensen met kinderen krijgen een aangepast programma met aandacht voor de allerkleinsten. Tijdens de lunchpauze treffen de familie-

de cursusvrijwilligers, ontmoetingsdag, wij noemen het ‘bedankdag’, en wij noemen dat niet zo zonder redenen. Waar zouden wij staan zonder de nog altijd honderd twintig vrijwilligers die pro deo de lessen geven, cursussen en cursisten begeleiden, biotoopstudies en stagewandelingen begeleiden en beoordelen? Elk jaar wordt in Vlaanderen de Week van de vrijwilliger georganiseerd, zoals de Week van de grootouders, de Week van het bos. De geviseerde mensen of toestanden worden op dat ogenblik de hemel in geprezen. En na die dag of na die week is het geweten weer gesust en kan nagedacht worden over de mooie woorden die volgend

huidige maatschappij spelen daarin ook een rol. Je bent wel een beetje gek als je vandaag nog iets ‘gratis’ doet. Alles moet betaald worden dus ook wat je doet voor een ander. Je wordt raar bekeken als je de vraag: ‘Hoeveel moet ik je?’ beantwoordt met een: ‘Niets, met plezier gedaan!’. Je wordt zelfs een (fiscaal) verdacht persoon als je ‘zo maar’ iets doet voor een ander... Vandaar dat wij de vrijwilligersdag van onze medewerkers bedankdag noemen. Nu wordt ik er wellicht meteen op gepakt dat het hier ook maar over één dag gaat en dat al het voorgaande ook op ons van toepassing is. Niets is minder waar. Wij gebruiken elke gele-

grond van deze provincie. Na het leerrijke kon het niet anders of er moest ook een ontspannend deel volgen op deze bedankdag. De 58 deelnemers werden dan verwacht in het Koetshuis op het provinciaal domein van Bokrijk waar hen een maaltijd werd aangeboden, uiteraard ook met alles erop en eraan. Het ging er heel gemoedelijk aan toe en zoals dat hoort hadden wij ook hier de gelegenheid om het nuttige aan het aangename te koppelen. Iedereen kon met iedereen praten, ervaringen en sterke verhalen werden uitgewisseld, namen kregen gezichten. De deelnemers waren zonder twijfel zeer tevreden met het initiatief en met deze dag, wat trouwens bleek uit de reacties die wij ontvingen. Alleen al het feit dat vrijwilligers ervaren dat zij niet alleen staan en dat hun engagement gewaardeerd wordt, inspireert ons om dit volgend jaar te herhalen. Met hoeveel wij dan zullen zijn is nog een onbekende maar wij vermoeden dat wij met heel wat meer zullen zijn. Dat mag echter geen probleem zijn, want vrijwilligers zijn het waard!

*Leo Thomassen
voorzitter Werkgroep Limburgse Natuurgidsen*

OOST-VLAANDEREN

NATUURGIDSENDAG OOST-VLAANDEREN 11 NOVEMBER 2009

40 deelnemers waren naar Stekene afgezakt voor de Oost-Vlaamse natuurgidsendag. ‘s Morgens werd genoten van een optreden van ‘Vuile Mong’ met ‘De pot op!’, een kritische beschouwing over de mens en zijn leefmilieu. In de namiddag werd het befaamde Stropersbos verkend o.l.v. de boswachter van het Agentschap voor Natuur en Bos. Meteen een premiëre voor onze natuurgidsen om kennis te maken met de natuurinrichtingswerken. Een ‘drink in het bos’ sloot het geheel af.

*Pieter Blondé
CVN Oost-Vlaanderen*

WEST-VLAANDEREN

NATUURGIDSENDAG WEST-VLAANDEREN 11 NOVEMBER 2009

73 deelnemers waren aanwezig op de West-Vlaamse Natuurgidsendag. Deze vond plaats in het Vlaams Bezoekerscentrum De Otter in Woumen (Diksmuide). Er waren natuurgidsen in spe en pas afgestudeerden maar ook heel wat vaste medewerkers en natuurgidsen met jaren ervaring.

Natuurgidsendag West-Vlaanderen: provinciaal CVN medewerkster Ann D’heedene leidt de dag in (foto Paul Stryckers CVN).

leden elkaar in het restaurant. Na de middag trekken vooral de ouders met kleine kinderen op vrije ontdekking in het park. Voor de anderen staat een themawandeling met als titel ‘de waarheid over de bloemetjes en de bijtjes’ op het programma. Planckendaelgids Leen legt met handen en voeten (letterlijk...) de voorzichtige voortplanting van de schorpioenen uit. Ze wordt geassisteerd door een jonge deelnemer die er ook duidelijk plezier in heeft. Het wordt een tocht boordevol weetjes en anekdotes in de gemoedelijke sfeer die zo eigen is aan Planckendael. Op het einde van de dag praten we nog wat na en dan keren we tevreden terug naar huis. Met dank aan alle deelnemers en aan het personeel en de gidsen van Planckendael!

*Bea Verreet
CVN Antwerpen
LIMBURG*

LIMBURG

VRIJWILLIGERSDAG LIMBURG 12 SEPTEMBER 2009

Je mag het noemen zoals je wil, vrijwilligersdag, dag van

jaar gebruikt moeten worden. Er bestaat zo iets als de ‘wet ter bescherming van de vrijwilliger’ die na vele jaren getouwtrek tot stand kwam en

Activiteit met Natuur- en Stedenschoon Oost-Vlaanderen: Aukje De Haan, medewerkster van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, beschrijft de historische patronen van het landschap van de Scheldevallei (foto Paul Stryckers CVN).

die, niettegenstaande de wellicht goede bedoelingen, de verenigingen zowel als de vrijwilliger met een hele waslijst aan voorschriften opzadelde. Ondertussen zijn er wat aanpassingen gebeurd maar het resultaat is nog altijd dat de vrijwilliger vandaag nog dikwijls beschouwd wordt als een idealist waaraan men alles mag en kan vragen. Het is niet voor niets dat de verenigingen en ook wij het uitermate moeilijk hebben om vrijwilligers aan te trekken. De gewoonten in de

genheid om deze ganse ploeg als vrienden samen te brengen en samen te houden en dat was niet anders op de bedankdag van 12 september. Wij no-

digden al onze medewerkers en hun gezin uit voor deze dag. Petra, onze provinciale medewerkster van CVN en Gaby, verantwoordelijk voor de cursus natuurgids, organiseerden, met alles erop en eraan, een bezoek aan het mijnmuseum van Waterschei. De organisatie was perfect. Iedereen, nochtans allemaal Limburgers die het mijngebeuren toch van ver of dichtbij meegemaakt hebben, was onder de indruk van wat er zich gedurende 100 jaar heeft afgespeeld in de onder-

KORT GENOTEERD

13DE ANKONA-ONTMOETINGS DAG

Naar goede gewoonte wordt jaarlijks de ANKONA-ontmoetingsdag georganiseerd op de tweede zaterdag van februari. Deze dag is het uitgelezen moment om collega-natuur liefhebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. De 13de editie heeft plaats op zaterdag 13 februari op de UA-Campus Groenenborger (Antwerpen) en start om 9u30. Reserveer deze datum alvast in je agenda! Omdat deze editie wordt georganiseerd i.s.m. het departement Biologie van de Universiteit Antwerpen (UA), was het logisch ‘Wetenschappelijk onderzoek en soortenbescherming’ als centraal thema te kiezen. Bovendien zal volgend jaar de Europese ‘Countdown 2010’-actie wereldwijd in de kijker staan. Het programma ziet er alvast veel belovend uit. Klasiek hebben in de voormiddag workshops plaats en worden in de namiddag de lezingen in plenum georganiseerd. We maken ook gebruik van de ‘bioruimte’ (microscopiezaal) zodat we praktische workshops kunnen organiseren. Uiteraard zullen er lezingen zijn over recente wetenschappelijke onderzoeken van UA, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO),... o.a.

over de rivierdonderpad, over de relatie tussen vegetatie en hydrologie en over verschillende begrazingstechnieken. Ook zal een workshop aan recente vogeltellingen en -acties worden gewijd. In de namiddag zullen vrijwilligers het hebben over vleermuizen, de brede orchis... en natuurlijk is er nog de ‘korte berichten’-rubriek waarbij iedere organisatie of vrijwilliger een item kort kan komen toelichten dat verband houdt met natuurstudie. Gedurende de dag kun je info- en boekenstands van diverse (natuur-) verenigingen bezoeken.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan t.e.m. 6 februari 2010. Inschrijven doe je bij voorkeur via het elektronisch inschrijvingsformulier. Plaats van afspraak: Universiteit Antwerpen (Campus Groenenborger), Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen. Meer info: www.ankona.be (rubriek ‘ontmoetingsdagen’ en ‘kalender’). Contactpersoon: Koen Cuypers, e-mail: ankona@admin.provant.be; tel. 03/240.59.88.

PRIJS HERMAN DELAUNOIS 2010

In 2010 reikt de dan honderdjarige Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedenschoon opnieuw de vierjaarlijkse Prijs Herman Delaunois uit. De prijs is genoemd naar één van de

meest dynamische voorzitters van de vereniging. Het thema van de prijs in 2010 is de (vroeg) geschiedenis van de natuurbeleving en/of milieubeweging in België in de negentiende en / of de twintigste eeuw. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan een studie over de KVNS zelf, een collectief portret van de eerste ‘natuurbeschermers’ (hun relaties met kunstenaarsmilieus, hun politieke en levensbeschouwelijke opvattingen, de instrumenten waarvan zij zich bedienden...), een synthese over de ontstaansgeschiedenis van de natuurbeweging in België, een studie over de ‘institutionalisering’ van de natuurbescherming (de verenigingen die deze natuurbescherming op zich namen), een monografie over de verbeelding van de natuur in het zich verstedelijkende België, een studie van ecologisch-historische aard (bijvoorbeeld over de vroege milieuwetgeving). Telkens gaat het erom te tonen hoe de natuur- en milieubeweging zich ontplooiden en welke opvattingen over natuur en milieu daarbij werden beleefd en verdedigd. Het werkterrein is België, maar het perspectief kan breder Europees zijn (de vergelijkbare dynamieken in andere Europese landen, de internationale contacten van de ‘natuurbeschermers’...).

Het werk moet, vergezeld van een bondig curriculum vitae van de kandidaat en een samenvatting van maximaal één pagina, worden ingestuurd bij het Nationaal secretariaat van de KVNS, Oud Gemeentehuis, Meirstraat 34 te 2980 Oppuurs (tel. 03/232.35.31) vóór 1 juni 2010. De prijs zal worden uitgereikt in het najaar van 2010.

BIODIVERSITEIT IN DE KNOEI

CVN-lesgever ecologie Christiaan Thoen is tevens medewerker van de vzw Bio-MENS en co-auteur van MENS (Milieu Educatie Natuur en Samenleving). Voor Bio-MENS verzorgt hij presentaties voor scholen en verenigingen over biodiversiteit. Niet alleen de bedreigingen komen aan bod, ook het aspect verantwoordelijkheid vanwege de mens. Dit wordt niet alleen gevoed door morele maar nu ook door erg praktische overwegingen. De toehoorder krijgt een duidelijk antwoord dat we deze planeet in bruikleen hebben, niet in eigendom.

Info en inschrijvingen bij Bio-Mens, Herrystraat 8 b te 2140 Borgerhout, tel. 03/609.52.30, contact@biomens.eu, www.biomens.eu. Elke lezing duurt 2 (les)uren en kost € 150 + verplaatsingskosten..

VAN HET SECRETARIAAT

PERSONEELSNIEUWS

Op 1 september startte Christel Grieten als halftijds Tandem-medewerkster in tijdelijke vervanging van Ellen Vandenplas, die inmiddels moeder is gewor-

den van een zontje en een dochtertje. In oktober begon Nasira El Moukaddem halftijds als administratief medewerkster op het landelijk secretariaat. Hartelijk welkom! P.S.

IN MEMORIAM DANIËL HUISSEUNE

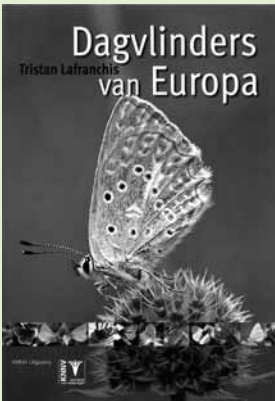
Op 30 oktober overleed Daniël Huisseune thuis in Westkapelle.

Hij was van in zijn jeugd betrokken bij de werking van het CVN en de milieubeweging. Als bondsvoorzitter van de BJN bracht hij mee de fusie tot stand met de Wielewaaljongeren tot JNM. In de cursus natuurgids was hij lang de enige lesgever ecologie. Ook bij de vakantie-cursussen in het Zwin was hij een drijvende kracht. Hij was een zeer goed veldornitholoog,

een begeesterd leraar wetenschappen en reserveofficier bij de zeemacht. Dit laatste liet hem toe zijn liefde voor de zee een aantal jaren een concrete invulling te geven. Daniël werd slechts 57 jaar.

Guido Van Steenberghe

BOEK-BESPREKINGEN

DAGVLINDERS VAN EUROPA

Naast de vogels zijn de dagvlinders ongetwijfeld de diergroep waarover de meeste determineerwerken verschijnen. Nog maar pas verscheen

een totaal herwerkte editie van de Veldgids dagvlinders (CVN-krant 2009/2) en nu is er bij dezelfde uitgeverij Dagvlinders van Europa. Meteen is in de titel aangegeven waar het belangrijkste verschil tussen beide gidsen ligt. Eerstgenoemde bestrijkt Noord-West-Europa; met de tweede kun je in gans Europa alsook op de Azoren, de Canarische eilanden en Madeira terecht. Het gaat om een oorspronkelijk in het Engels verschenen uitgave die door medewerkers van De Vlinderstichting werd vertaald. Wie vlinders wil zoeken en op naam brengen in eigen land, is beter af met de veldgids. Die bevat van elke soort afbeeldingen van mannetje en wijfje, boven- én onderkant. Er staat telkens ook heel wat nuttige informatie bij. De nieuwe uit-

gave is vooral een determinersleutel, al is achteraan een lijst opgenomen met waardplanten –die je dan wel moet kennen als het buitenlandse plantensoorten betreft! De meer dan 1.400 kleurenfoto's zijn van goede kwaliteit. Vaak wordt met pijltjes gewezen naar opvallende determinerkenmerken. Er staan 400 verspreidingskaartjes in. De publicatie wordt geplaatst tegen de achtergrond van een Europese beschermingsactie van dagvlinders. Nederlandstalige medewerkers van de genoemde Butterfly Conservation Europe zullen met dit boek zeker hun voordeel kunnen doen bij hun beschermingswerk. Maar ik denk dat het boek toch vooral zijn weg zal vinden naar natuurtoeristen die in hun zonnige vakantie-

oord op ‘vlinderjacht’ willen gaan. Er zit zelfs een checklist in waar je alle gevonden soorten kunt aanvinken. Of de dagvlinders van al dat heen en weer gereis ook beter zullen worden, geef ik maar mee als een open vraag...

P.S.

Lafranchis, T. (2009) Dagvlinders van Europa, Veldgids dagvlinders met determinatiesleutels, uitg. KNNV, Zeist, paperback, 416 p. in full colour, ISBN 978 90 5011 302 1, prijs: € 39,95

ABONNEMENT CVN-KRANT

Een abonnement op de CVN-krant is in principe gratis. U moet u altijd aanmelden als abonnee, via mail, telefoon, fax of brief. We nodigen u wel uit om een vrijwillige bijdrage te betalen. Dit helpt ons niet alleen het tijdschrift maar ook de kosten te drukken. We zijn zo vrij om tweemaal per jaar een overschrijvingsformulier mee te sturen: in het eerste (maart) en derde (september) nummer. Dit gebeurt automatisch naar alle abonnees. Een formulier in september betekent niet dat u –mocht u dit wensen– nog niet zou betaald hebben... Opgelet: betalen geldt niet als aanmelding voor een abonnement. Gelieve dit steeds te doen op de manier zoals hierboven aangegeven!

INFO

CVN-LANDELIJK SECRETARIAAT:

**Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen
03/226.02.91, fax 03/233.59.97, info@c-v-n.be
www.c-v-n.be**

Stafmedewerkers:

Paul Stryckers, directie, redactie CVN-krant
paul.stryckers@c-v-n.be
Ilse Snoeck, administratie
ilse.snoeck@c-v-n.be

Stella Van Hofstraeten, ondersteuning vrijwilligers
stella@c-v-n.be

Ellen Vandenplas, IKZ, lokaal duurzaam beleid en EDO
ellen.vandenplas@c-v-n.be

CVN IN DE PROVINCIES:

ANTWERPEN

Educatief medewerker: **Bea Verreet**
Appelmansstraat 12 bus 6, 2018 Antwerpen
03/226.02.91
bea.verreet@c-v-n.be

LIMBURG

Educatief medewerker: **Petra Haesen**
CVN-Werkgroep Limburgse Natuurgidsen
Het Groene Huis, Domein Bokrijk, 3600 Genk
011/26.54.82
petra.haesen@c-v-n.be

OOST-VLAANDEREN

Educatief medewerker: **Pieter Blondé**
Geen provinciaal secretariaat
055/33.54.49
pieter.blonde@c-v-n.be

VLAAMS-BRABANT

Educatief medewerker: **Christy Vanfraechem**
Villa Coremans, Gelrodeweg 2, 3200 Aarschot
016/35.30.96
christy.vanfraechem@c-v-n.be

WEST-VLAANDEREN

Educatief medewerker: **Ann D'heedene**
Beenhouwerstraat 7, 8000 Brugge
050/82.57.26
ann.dheedene@c-v-n.be